Eigil Jensen, Billund A/S
Stilbjergvej 2
7190 Billund

CVR-nr.: 52814812

Miljø og Ressourcer
Kontaktperson: Line Olsen
E-mail: lino@rsyd.dk
Direkte tlf.: 29201945
KS: MCH
Dato: 20. november 2026
Journal nr.: 25/39498
RIT ID-nr.: 510-029

UDKAST TIL Afgrænsningsudtalelse til miljøvurdering af råstofprojekt på del af matr.nr. 233 Abkær, Vedsted i Haderslev Kommune



Indholdsfortegnelse

1. Indledning ... 3
2. Proces for miljøvurdering ... 3
   2.1 Habitatbekendtgørelsen - væsentlighedsvurdering ... 4
3. Projektbeskrivelse ... 5
   3.1 Det ansøgte projekt ... 5
      3.1.1 Fra ansøgers opdaterede ansøgningsmateriale af 11. juni 2026 ... 6
      3.1.2 Yderligere oplysninger til ansøgningen af den 19. maj 2026 ... 9
      3.1.3 Yderligere vurderinger til ansøgningsmaterialet ... 10
4. Miljøkonsekvensrapportens indhold ... 10
   4.1 Ikke-teknisk resume ... 10
   4.2 Projektbeskrivelse ... 10
   4.3 Hovedforslag, alternativ og referencescenarie ... 11
      4.3.4 Miljøemner ... 11
      4.3.5 Metode til vurderinger ... 11
      4.3.6 Kumulative effekter ... 11
      4.3.7 Afværgetiltag og overvågning ... 11
      4.3.8 Anden planlægning ... 11
   4.4 Afgrænsningen ... 12
      4.4.1 Miljøemner ... 12
5. Miljøemner, der ikke indgår i miljøkonsekvensvurderingen ... 16
6. Habitatbekendtgørelsen - væsentlighedsvurdering ... 18
7. Høring af berørte myndigheder og offentligheden ... 20
8. Afgørelser fra andre myndigheder ... 21
9. Videre forløb ... 21

Bilag 1 Ansøgning om råstofindvind på matr.nr. 233 Abkær Vedsted inkl. opdateret VVM ansøgning, grave- og efterbehandlingsplan af 11. juni 2026 samt bilag 1-10 (indsendt med ansøgning 5. februar 2026)

Bilag 2… Høringssvar for høring af afgrænsningsnotatet fra xxxx og xxx

Bilag 3…Andet

UDKAST

1. Indledning

Region Syddanmark har den 5. februar 2026 modtaget en ansøgning fra Eigil Jensen, Billund A/S om tilladelse til indvinding af råstoffer på 24,4 ha på del af matr.nr. 233 Abkær, Vedsted i Haderslev Kommune, herefter kaldet projektarealet.

Arealet har ikke tidligere været gravet, hvorfor projektet kaldes et barmarksprojekt

Ansøgningen har været sendt i høring hos berørte myndigheder fra den 20. februar 2026 til 20. marts 2026. Myndighedernes svar til myndighedshøringen indeholdt bemærkninger til ansøgningen som bl.a. bruges til udarbejdelsen til afgrænsningsudtalelsen.

Ansøger har forholdt sig til flere af myndighedernes svar og har sendt yderligere oplysninger/tilpasninger til ansøgningen ind den 19. maj 2026 og den 11. juni 2026.

2. Proces for miljøvurdering

Ifølge miljøvurderingslovens (mvl) § 15, stk. 1 punkt 1, 2 og 3 må projekter, der kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, ikke påbegyndes, før myndigheden skriftligt har meddelt tilladelse til at påbegynde projektet efter en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet (miljøkonsekvensrapport). Det betyder, at Region Syddanmark ikke må meddele tilladelse til indvinding af råstoffer før ansøger, jf. mvl § 20, stk. 1, har udarbejdet en miljøvurdering af projektets indvirkning på miljøet.

Region Syddanmark skal, forud for ansøgers udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport (MKR) afgive en udtalelse (afgrænsningsudtalelse) om, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som ansøger skal fremlægge i miljøkonsekvensrapporten jf. mvl § 23, stk. 1.

Afgrænsningsudtalelsen skal i minimum 2 ugers offentlig høring og høringssvarene bliver indarbejdet, hvor Region Syddanmark vurderer, at det er relevant. I denne sag, hvor der er flere eksterne myndigheder er høringsperioden sat til 4 uger. Høringssvar ses som bilag efter høringen.

Efter høringsfristens udløb fremsender Region Syddanmark en tilrettet afgrænsningsudtalelse til ansøger, hvorefter ansøger udarbejder en miljøkonsekvensrapport.

Den endelige miljøkonsekvensrapport sendes i høring hos offentligheden og berørte myndigheder i minimum 30 dage. Samtidig bliver miljøoplysningerne, der indgår i miljøkonsekvensrapporten, offentliggjort på regionens hjemmeside. Ved Region Syddanmark sendes miljøkonsekvensrapporten som udgangspunkt i høring i 8 uger pga. råstofansøgningens kompleksitet.

En tilladelse efter råstofloven[1] erstatter en tilladelse helt eller delvist efter miljøvurderingslovens § 25, jf. miljøvurderingslovens § 15 stk. 4 samt miljøvurderingsbekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 1.

Formålet med denne afgrænsningsudtalelse er at afgrænse miljøkonsekvensrapportens omfang, samt at fastlægge metoden for miljøvurdering og miljøkonsekvensrapportens detaljeringsgrad for de miljøparametre, som skal vurderes.

Formålet med en miljøkonsekvensvurdering er, at der under inddragelse af offentligheden tages hensyn til projektets sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet. Her anvendes miljøvurderingslovens brede miljøbegreb, som omfatter den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, natur, flora, fauna, jordbund, jordarealer, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv,

[1] LBK nr. 1230 af 20/11/2024 Bekendtgørelse af lov om råstoffer.

UDKAST

herunder kirker og deres omgivelser og arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker, ressourceeffektivitet, samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer. Både positive og negative miljøpåvirkninger skal indgå i vurderingen.

Regionen har udarbejdet nærværende afgrænsningsudtalelse.

2.1 Habitatbekendtgørelsen - væsentlighedsvurdering

Dette dokument indeholder også en væsentlighedsvurdering for projektet. Ifølge habitatbekendtgørelsen skal der udarbejdes en væsentlighedsvurdering for alle projekter, således at det bliver vurderet om projektet kan påvirke Natura 2000 områder væsentligt. Hvis væsentlighedsvurderingen viser, at projektet kan give en væsentlig påvirkning på Natura 2000 området, skal der udarbejdes en konsekvensvurdering af projektets påvirkning. En sådan konsekvensvurdering skal være indeholdt i miljøkonsekvensrapporten.

I denne sag er det vurderet, at der ikke er krav om udarbejdelse af en konsekvensvurdering – se kapitel 6.

UDKAST

3. Projektbeskrivelse

3.1 Det ansøgte projekt

Eigil Jensen, Billund A/S har den 5. februar 2026 indsendt en ansøgning om råstofindvinding af sand, grus og sten inden for et areal på 24,4 ha på del af matr.nr. 233 Abkær, Vedsted i Haderslev Kommune, se figur 1.
Ansøgningsmaterialet er senere hen tilpasset ud fra myndighedshøringssvarene.



Figur 1 Til venstre: Oversigt over ansøgt areal og matrikler. Til højre: ansøgt areal samt ansøgt adgangsvej

Der søges om en årlig indvinding af sand, grus og sten på 150.000 m^3 heraf 50.000 under grundvandsspejl. Der skal graves både over og under grundvandsspejlet, som senest den 1. maj 2026 er målt til at stå i kote 43,3-43,4 m (DVR90). Det forventes, at der graves til ca. kote 38,34 m (DVR90).
Det forventede antal transporter pr. dag er 20 stk. De ansøgte driftstider er 6.00-17.00 mandag til fredag, dog forventes driften om fredage at slutte kl. 14.00. Der indvindes ikke i weekenden eller søn- og helligdage.

Der er søgt om følgende maskiner:

Jf. støjredegørelsen
- Gravemaskine (Cat 336)
- Gummiged (Komatsu W480 og Cat 972)
- Kegleknuser
- Sorteringsanlæg (McCloskey S190)
- Doseringsanlæg
- 2 dumpere (Komatsu H 300)
- Bulldozer (Komatsu D65x-18)

Jf.: råstofansøgning
1 stk. Knuser
1 stk. Hydraulisk gravemaskine
1 stk. Transportbånd
1 stk. Dumper
2 stk. Gummiged
1 stk. Vådsorteringsanlæg
1 stk. Tørsorteringsanlæg

Derudover er lastbilkørsel medtaget.

Dertil forventes der en brændstoftank på 1900 L. Der vil blive opført støjvolde rund om de enkelte graveetaper, for at beskytte naboer for støj. Ved de anlagte støjvolde jf. støjrapport vil Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kunne overholdes indenfor de ansøgte driftstider.
Der forventes et vandforbrug på 2 m^3 i timen/16 m^3 i døgnet. Ved støvbekæmpelse vil der bruges vand fra gravesøen.

UDKAST

3.1.1 Yderligere oplysninger til ansøgningen af 11. juni 2026

”Eigil Jensen A/S ønsker at foretage råstofindvinding af sand, grus og sten på en del af matrikel 233 Abkær, Vedsted i Haderslev Kommune. Matriklen er beliggende i et område udlagt til råstofområde.

Der ansøges om en årlig indvinding af sand/grus på op til 150.000 m3 i op til 10 år, og der vil blivegravet til ca. 10 - 12 m under terræn. Gravefronten anlægges i 1:1,5.

Før opstart af indvindingsarbejderne afsættes skel. Derforuden etableres en 3 meter bred bræmme langs alle skel. Denne sikrer, at der er fornøden afstand imellem kronekant, støjvolde og skel mod naboer. Såvel skel som afgrænsninger sikres således de til en hver tid er synlige i hele perioden hvor grusgraven er i drift/indtil området er afleveret.

Det er planen, at der i det nye område udgraves under vandspejlet, hvilket medfører, at der i perioder vil være brug for at have et mindre areal med åbent vandspejl. Dels til indvinding af vand til produktionen og dels til udledning af skyllevand efter vask af grus.

Udgravningen vil **primært** foretages med gravemaskine i en arbejdsgang, fra terræn eller niveau tæt på terræn, og til fuld dybde. De opgravede materiale vil blive deponeret langs udgravningsfronten hvor de forbliver beliggende i 3-5 dage inden de videre bearbejdes.

Når materialet er afdrænet køres materialerne med gummiged til en rundsorter (vådsorter) hvorefter at materialerne vaskes og sorteres. De frasorterede sandmaterialer ledes direkte tilbage til det udgravede område således der pågår en successiv tilfyldning af hvor udgravningen er foretaget under vandspejlet.

Den daglige produktion forventes at være ca 1.000 - 1.500 m3. Den tidsmæssige forskydning på 3-5 dage fra opgravning til tilfyldning er foretaget til over vandspejlet, medfører, at den maximale åbne vandoverflade vil være på under 2.500 m^2.

Som følge af at den primære udgravningsproces medfører en successiv tilfyldning vil omfanget af det åbne vandspejl være mindre end skyllesøen i det tidligere indvindingsområde umiddelbart nord for matriklen.

I perioder hvor der ikke er aktivitet i grusgraven vil skyllesøen blive tildækket således at der i de perioder ikke er åbenstående vandhuller og derved ikke tiltrækker fugle i uønsket omfang.

Den **sekundære** udvinding af råstofferne vil i mindre omfang ske som en traditionel udgravning, fra terræn til et udgravningsniveau over grundvandsspejlet. Sorteringen sker med en tørsorter som opstilles i direkte forbindelse med udgravningen. Her sorters materialerne i sand samt rågrus som efter sortering køres til vådsortereren. Vådsortereren vasker gruset og skyller det frasorterede sand tilbage i skyllesøen.

Det forventes dog kun at være i mindre omfang at ovenstående metode anvendes idet der forventes at skulle tilføre ca. 25 % af det udvundne materiale tilbage til udgravningen som foretages under vand.

Det har ikke været muligt at måle grundvandskoten i den eksisterende boring som følge af at den har været i brug, og derved ikke har givet et korrekt billede af grundvandsstanden på matrikel 233. Som verificering af grundvandsspejlet i området er der målt vandspejl i 3 eks. åbent vandspejl. Vandspejlet er den 1 maj 2026 målt i de pågældende åbne vandspejle til henholdsvis kote 43,37 43,38 og 43,25.

Terrænkoter på Abkær 233 er beliggende mellem 47,5 – 51 hvor laveste terræn er er beliggende mod

UDKAST

nord. Den gennemsnitlige terrænkote er ca. 50,4 og Jf. boring DGU nr 151.979 er GVS målt 2015 44,34 Terrænkoter er beliggende mellem 47,5 – 51 hvor laveste terræn er er beliggende mod nord. Den gennemsnitlige terrænkote er ca. 50,4 og Jf. boring DGU nr 151.979 er GVS målt 2015 44,34.

Med en stenprocent på forventelig 25 % vil det maximale som kan udvindes efter den sekundære udvindingsmetode svare til i alt ca 15 % af den samlede mængde.

Materialerne som udvindes vil blive anvendt til vej- og anlægsarbejder samt til betonindustrien som tilslagsmaterialer.

Haderslev Kommune har den 21 juli 2024 meddelt tilladelse til etablering af vejadgang via Langgdyssevej. Herved vil naboer og andre trafikanter som i dag anvender Sønderhedevej ikke vil blive generet af trafikken til og fra grusgraven.

Yderligere vil adgangen via Langdyssevej reducere støjbidraget hos de respektive naboejendomme, idet trafikken forbi ejendommene foretages enten bag støjvolde eller i behørig afstand fra bygningerne.

Transporter væk fra graveområdet sker mod nord via Langdyssevej og Abkærvej mod Over Jerstalområdet, mod øst via Langdyssevej og Tøndervej mod Haderslevområdet og mod vest via Langdyssevej og Marstrupvej. Trafikalt forventes 75 % af mængden udkørt mod syd, landevej 435 og 25 % af mængden forventes gående mod nord af Langdyssevej.

Driftstiden er mandag til torsdag fra kl. 6 til kl. 17 og fredag fra kl. 6 til 14. Der arbejdes ikke i weekender og på helligdage. For læsning og udlevering af materialer er driftstiden mandag til torsdag fra kl. 6 til kl. 17 og fredag fra kl. 6 til 14.

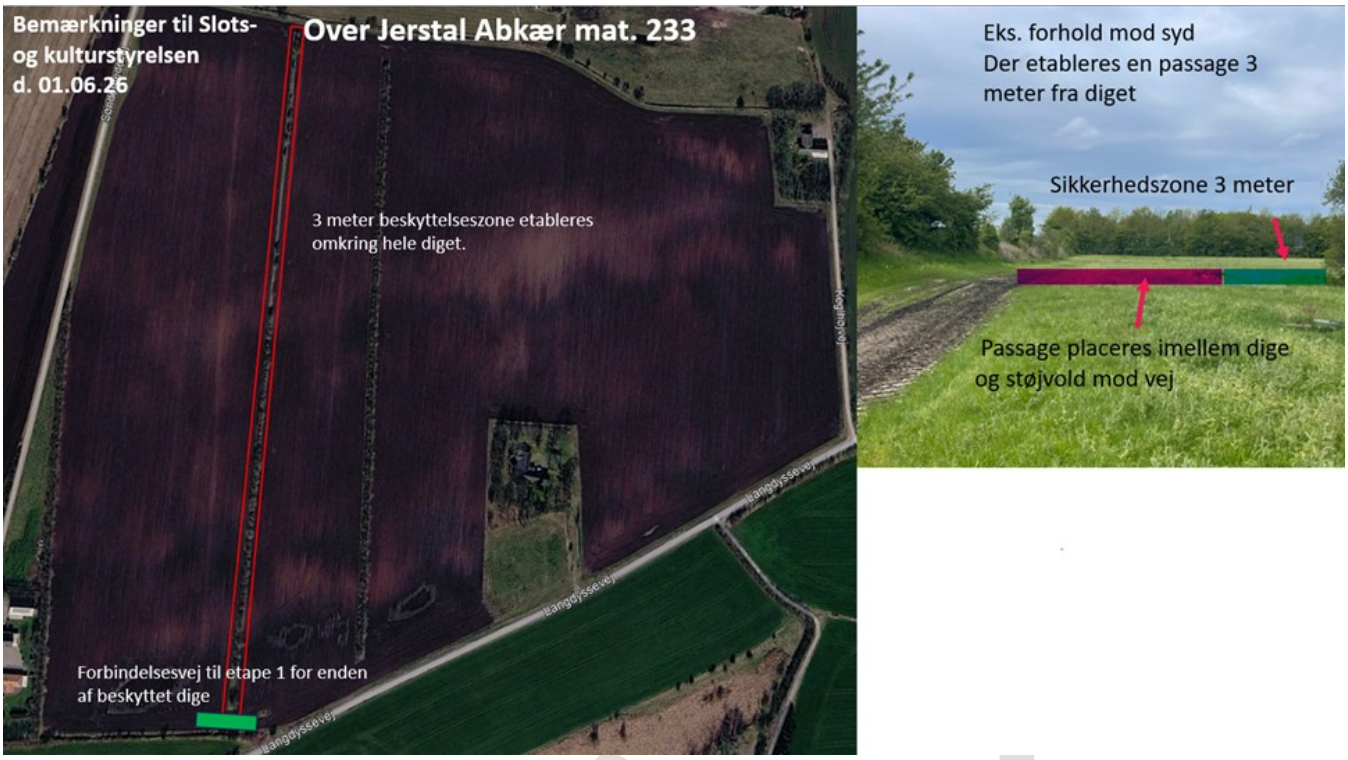
Området efterbehandles til landbrugsdrift og der efterlades ingen synlige vandspejl. Den afrømmede muld genudlægges og terrænet afleveres efterbehandlet med mulden i kote 45,90 +/- 10 cm, dvs 1,5 meter over GVS registreret ved boring DGU 151.979 (44,34).

Vandspejlet er i de omkringliggende søer målt d. 1 maj 2026 og VSP er målt til kote 43,37 og 43,24 Efter muldudlægningen er afsluttet foretages et slutteligt et fladnivellement som dokumentation for at terrænet ligger som projekteret.

Skrænter omkring området, grænsende op mod naboer og offentlige arealer beskyttede dige afsluttes ikke nærmere end 3 meter fra skel/dige. Skrænter mod naboarealer/dige afleveres med anlæg 1:1,5 og skrænter mod off. arealer med et anlæg 1:2 For alle er dette minimums anlæg.

Tilpasninger af ansøgning ud fra myndighedshøringssvar
Vedr. 1 Slot- og kulturstyrelsen
Der anføres at vi i ansøgningen har ønsket midlertidigt at nedlægge det fredede dige. Dette er revideret jf. nyere version
Jf tidligere revision, af 16 marts 2026 Notat vedr. fortidsminder, har vi beskrevet at dette ikke vil ske, men at der derimod vil blive benyttet den allerede eksisterende passage af bag om diget.
Det skal her bemærkes at der alene vil blive anvendt den mulige passage mod syd jf. vedhæftede tegning.
Ad hensyn til de af Slots og kulturstyrelsens bekymringer vedr. stabiliteten af det eks. dige har vi indarbejdet en sikkerhedszone på 3 meter omkring diget, Styrelsens ønske af 27 feb 2026, og hvorefter at der udgraves med anlæg 1:1,5.
Råstofindvindingen påvirker således ikke det eksisterende dige.

UDKAST



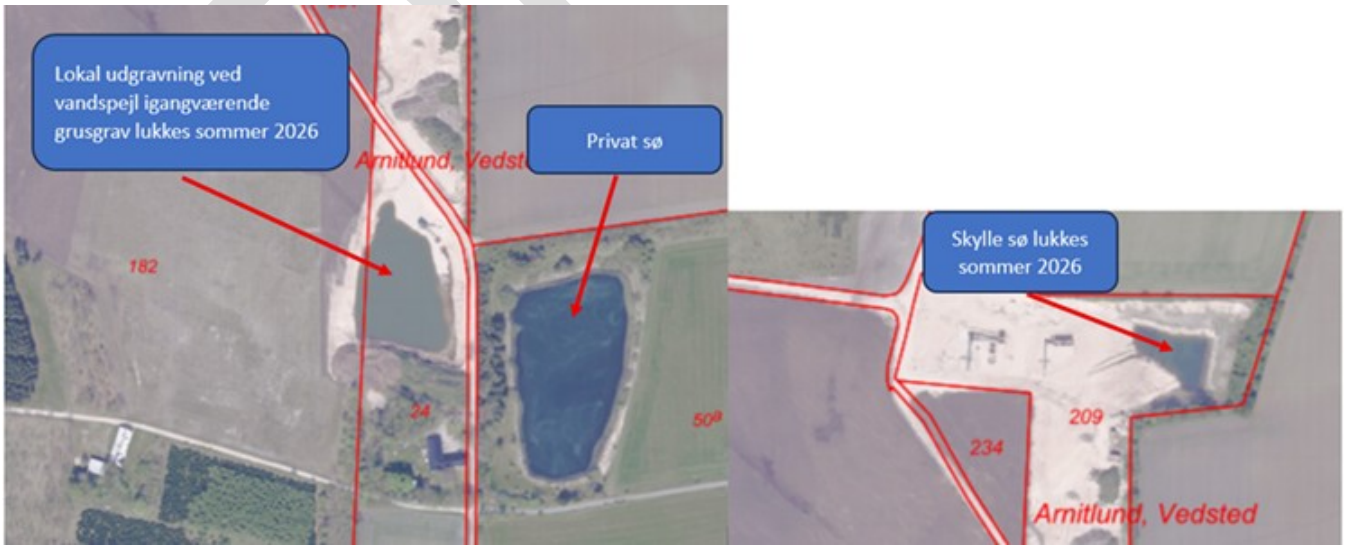
Figur 2 Visning af beskyttet dige på samt afstand der holdes til diget.

Vedr. 2 Forsvaret

Forsvaret anfører at det er ønskeligt at der ikke er 2 større søer i udvindingsperioden. Yderligere at retableringen af indvindingsområdet nord for Abkær 233 skal være fuldt retableret inden indvindingen på matrikel Abkær 233 påbegyndes.

Vi formoder ikke at der er tale om at hele grusgraven skal være retableret men at det vil være tilstrækkeligt at de 2 registrerede skylle søer lukkes som anført nedenfor. Derved påvirker de åbne vandoverflader ikke området. Den privat ejede sø kan vi ikke råde over og ligger således udenfor vores ansvar.

Se vedhæftede billede



Figur 3 Luftfoto af eksisterende søer ved Arnitlund grusgrav.

Vedr. 3 Museum Sønderjylland

Indvinder er klart indstillet på at foretage en frivillig forundersøgelse af det berørte område matrikel Abkær 233

Vedr. 4 Haderslev kommune
Haderslev kommune har via mail af 22 april 2026 løftet en bekymring vedr. evt. påvirkninger af grundvandsstanden i mosen syd for Abkær 233 hidhørende fra vore aktiviteter. Som det fremgår af DGE´s notat vedr. påvirkninger af grundvandsstanden, vil råstofindvindingen ikke påvirke området væsentligt. Men for at komme Haderslev kommune i møde indvilliger Eigil Jensen i at bekoste etableringen af 2 pejleboringer umiddelbart nord for mosen. Yderligere at der udføres målinger 2 gange årligt for verificering af evt. grundvands påvirkninger på lokaliteten
For verifikation af om hvorvidt at påvirkningerne i mosen sker som følge af råstofindvindingen etableres ligeledes 2 boringer på matrikel 233 og som etableres op mod Langdyssevej. Disse kontrolmåles ligeledes på samme dag som målingerne foretages i mosen. Der udarbejdes en logbog som føres løbende fra arbejdets start retableringen er afsluttet.

3.1.2 Yderligere oplysninger til ansøgningen af den 19. maj 2026

Ansøgningen og grundvandsstand samt efterbehandling
Der er foretaget målinger af koten for de åbne vandspejle inden for og omkring det ansøgte indvindingsområde med henblik på at fastlægge det aktuelle niveau for grundvandsspejlet. Målingerne fremgår af fremsendte billeder og viser en generel sammenhæng mellem de registrerede koter for vandspejl, idet de målte koter ligger inden for intervallet 43,24–43,38. De gennemførte målinger vurderes derfor at give et retvisende billede af det aktuelle grundvandsniveau i området. Som dokumentation for de udførte målinger er der vedlagt billedmateriale fra pejlepunkterne. Disse billeder sendes i separat mail.

På baggrund af de gennemførte målinger kan det konstateres, at den tidligere oplyste grundvandskote på 44,34 ligger ca. 1 meter over det aktuelt registrerede grundvandsspejl.

For at sikre et løbende og opdateret kendskab til grundvandsforholdene i området vil der under indvindingsperioden blive gennemført regelmæssige pejlinger af grundvandsspejlet. Formålet med pejlingerne er både at dokumentere den aktuelle grundvandskote og at følge eventuelle variationer eller udviklinger over tid, herunder sæsonmæssige udsving. Resultaterne vil indgå som grundlag for den løbende planlægning og tilpasning af indvindingsarbejdet.

Den løbende kontrol af grundvandsniveauet skal samtidig sikre, at efterbehandlingen af området til enhver tid kan ske under hensyntagen til de faktiske hydrogeologiske forhold. Det sikres dermed, at der opretholdes en afstand på minimum 2 meter mellem efterbehandlingsniveauet og det aktuelle grundvandsspejl, således efterbehandlingen udføres i overensstemmelse med forventede vilkår og hensynet til områdets fremtidige afvandings- og naturforhold.

<u>Dræn og grundvandsstand</u>
Der er ikke fundet tilgængelige eller aktuelle drænkort for det pågældende område. På denne baggrund vurderes det ikke sandsynligt, at der forekommer systematisk etablerede drænledninger inden for selve graveområdet. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at der kan forekomme ældre, lokale eller ikke-registrerede markdræn, som enten ikke er kortlagt eller som ikke længere indgår i aktive drænsystemer. Sådanne dræn kan i visse tilfælde være vanskelige at identificere forud for indvindingens påbegyndelse, hvorfor der vil blive taget højde herfor i den praktiske gennemførelse af gravearbejdet.

Såfremt der under råstofindvindingen konstateres eksisterende dræn inden for graveområdet, vil disse blive registreret og dokumenteret. Drænsystemer vil som udgangspunkt ikke blive afbrudt, fjernet eller permanent beskadiget uden forudgående dialog med relevante lodsejere samt indhentning af nødvendige tilladelser fra vandløbsmyndigheden. Eventuelle berørte dræn vil blive håndteret ved

UDKAST

enten omlægning, midlertidig sikring eller fuld reetablering, afhængigt af den konkrete situation og drænets funktion. Formålet er at sikre, at den hidtidige afvandingsmæssige funktion for de tilstødende arealer opretholdes uændret, således at landbrugsdrift, naturforhold og naboarealer ikke påvirkes negativt af indvindingen.

Efterbehandlingen af området vil i alle tilfælde tage højde for eventuelle registrerede dræn, således den samlede hydrologiske balance og afvandingsstruktur i området opretholdes bedst muligt i overensstemmelse med gældende vilkår og god praksis for råstofindvinding.

3.1.3 Yderligere vurderinger til ansøgningsmaterialet

Foruden ovenstående er der sendt bilag med til ansøgningen, hvor der vurderes på støj (bilag 3), risiko for birdstrikes (bilag 5 Flysikkerhed), grundvand og natur (bilag 6 Påvirkning af grundvand) m.m. Se alle bilag med vurderinger i dette dokuments bilag 1 - Ansøgning om råstofindvind på matr.nr. 233 Abkær Vedsted inkl. opdateret VVM ansøgning, grave- og efterbehandlingsplan samt bilag 1-10 (indsendt med ansøgning 5. februar 2026).

4. Miljøkonsekvensrapportens indhold

Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde de oplysninger, som fremgår af miljøvurderingslovens § 20, stk. 1-5 og bilag 7. Nærværende afgrænsningsudtalelse skal ligge til grund for rapporten (vedlægges som bilag).

Oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten skal være fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet, og bygherre skal sikre, at miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af kvalificerede og kompetente eksperter, jf. miljøvurderingsloven § 20, stk. 1 og 6.

Området, der skal inddrages i miljøkonsekvensrapporten, er projektarealet og de omkringliggende relevante områder. Eksisterende grusgrave skal inddrages som kumulativ påvirkning.

Region Syddanmark har foretaget en væsentlighedsvurdering, se kapitel 6. Regionen vurderer, at projektet ikke påvirker Natura 2000-områder.

Region Syddanmark har yderligere bemærkninger til følgende punkter fra miljøvurderingslovens § 20 og bilag 7:

4.1 Ikke-teknisk resume

Det ikke-tekniske resume skal indeholde en sammenfatning af hele miljøkonsekvensrapporten, hvor de vigtigste oplysninger og vurderinger er trukket frem på en letforståelig måde for at give et hurtigt overblik over projektet og dets miljøpåvirkninger.

4.2 Projektbeskrivelse

Projektbeskrivelsen skal indeholde oplysninger om projektets placering, udformning, dimensioner og andre relevante særkender, herunder evt. samdrift med andre projekter, de anvendte maskiner, arbejdstid mm.

Projektbeskrivelsen skal også omfatte en detaljeret grave- og efterbehandlingsplan, der beskriver graveetaper, graveretning, indvindingsmængde, hvor der oparbejdes, gravning under grundvandsspejl, støvbekæmpelse samt dimensionering (højde og placering) af evt. støjvolde på baggrund af støjberegninger.

Efterbehandlingsplanen skal angive, hvad formålet med efterbehandlingen bliver, hvorledes der vil blive efterbehandlet med hensyn til landskab, gravesø, vurdering af egnede levesteder for bilag IV arter og

UDKAST

evt. afværgeforanstaltninger hertil mv.

4.3 Hovedforslag, alternativ og referencescenarie

Hovedforslaget, der skal indgå i miljøvurderingen, er det scenarie, hvor der meddeles tilladelse til råstofindvinding, som ansøgt, herunder vandindvindingstilladelse og dispensation til pejleboringerne i § 3 området syd for projektarealet.

Alternativet, der skal indgå i miljøvurderingen, er det scenarie, hvor der meddeles en tilladelse til råstofindvinding, hvor det ikke er muligt at efterlade terrænet i den ansøgte, forventede kote pga. grundvandets fluktuerende vandspejlsniveauer og nærheden til Skrydstrup Flyvestation og hvor det ikke er muligt at opbygge støjvolde til højden angivet i støjrapport pga. manglende overjord på projektarealet. Dertil hvis det ikke er muligt at få vandindvindingstilladelse inkl. grundvandssænkning.

Referencescenariet, der skal indgå i miljøvurderingen, er det scenarie, hvor der ikke gives tilladelse til ansøgte råstofindvinding.

For hvert miljøemne skal hovedforslag og referencescenariet beskrives og vurderes, sådan at miljøpåvirkningerne ved hhv. hovedforslaget og referencescenariet kan sammenlignes. Alternativet skal inddrages de steder, det er forespurgt i tabel 1.

4.3.4 Miljøemner

Beskrivelse og vurdering af de miljøpåvirkninger, som projektet vil medføre for de miljøemner, hvor der ikke kan afvises at være en væsentlig påvirkning. Både positive, negative, direkte og indirekte miljøpåvirkninger skal indgå i vurderingen. Miljøvurderingsloven fastlægger, at der skal vurderes på både de kort-, mellem- og langsigtede påvirkninger, hvorfor der er brug for vurdering af påvirkningerne, når indvindingen er i gang herunder afrømning/indledende fase af indvindingen, samt når der er foretaget efterbehandling. De udvalgte miljøemner gennemgås nedenfor i tabel 1.

4.3.5 Metode til vurderinger

For hvert af miljøemnerne skal datagrundlaget beskrives, og det skal fremgå, hvordan vurderingerne er foretaget og af hvem data eller analyser i felten er indsamlet og foretaget af.

4.3.6 Kumulative effekter

Kumulative effekter af miljøpåvirkningerne samt for øvrige relevante aktiviteter i området skal indgå i miljøkonsekvensrapporten, både for de enkelte miljøemner og samlet set.

Det skal undersøges, om der er eksisterende og/eller planlagte aktiviteter i området jf. kommunal planlægning, der kan give kumulative miljøpåvirkninger. Eventuelle øvrige igangværende aktiviteter i nærområdet, fx støjende virksomheder kan være relevante samt eksisterende og ansøgte indvindingstilladelser.

4.3.7 Afværgetiltag og overvågning

Ved eventuelle væsentlige påvirkninger skal der overvejes afværgetiltag og overvågning.
For hvert miljøemne vurderes det, hvilke afværgetiltag, der evt. er nødvendige for at undgå/minimere miljøpåvirkningen.

4.3.8 Anden planlægning

Der skal i miljøkonsekvensrapporten redegøres for det ansøgtes forhold til anden planlægning, herunder:

Statens vandplanlægning

- Statens vandplanlægning jf. den til hver tid gældende Vandområdeplan. Pt. 2021-2027, efter

UDKAST

genbesøget. Der skal redegøres for relevante vandforekomsters (søer, vandløb, og grundvandsforekomster) tilstand og målsætning, og det skal vurderes, om det ansøgte medfører forringelse af vandforekomsternes tilstand, og mulighed for målopfyldelse. Miljøvurderingen skal indeholde en redegørelse for, at en miljøtilladelse til projektet vil være i overensstemmelse med den bindende danske vandplanlægning og skal omfatte både anlægsfase, driftsfase og efterbehandling af arealet.

Kommuneplaner, lokalplaner og sektorplaner mv.

- Det ansøgtes forhold til øvrig relevant planlægning såsom kommuneplan, lokalplaner og sektorplaner skal beskrives i miljøkonsekvensrapporten.

4.4 Afgrænsningen

Afgrænsningen af miljøkonsekvensrapportens indhold er udarbejdet på grundlag af ansøgningsmateriale modtaget af regionen den 5. februar 2026, samt supplerende ansøgningsmateriale af den 19. maj 2026 og den 11. juni 2026. Dertil indgår forskellige høringssvar fra myndighedshøring af råstofansøgningen fra 20. februar 2026 til 20. marts 2026.

Region Syddanmark har fundet at følgende miljøemner skal indgå i miljøkonsekvensrapporten:

- Befolkning og sundhed, herunder støj
- Den biologiske mangfoldighed, flora og fauna, herunder afværgetiltag for bilag IV-arter, rødlistearter og fredede arter, § 3 beskyttede naturtyper
- Vand, herunder overfladevand, grundvand (OSD og indvindingsoplande) og vandområdeplaner

For de øvrige miljøemner er det vurderet, at der ikke vil være en væsentlig miljøpåvirkning. Emnerne er gennemgået i afsnit 5.

4.4.1 Miljøemner

Nedenfor gennemgås de miljøemner, som vurderes at skulle indgå i miljøkonsekvensvurderingen samt datagrundlaget, som forventes tilvejebragt og anvendt i miljøkonsekvensvurderingen. Region Syddanmark skal specificere, at både negative og positive miljøpåvirkninger skal indgå i vurderingen.

Tabel 1: Miljøemner, som skal med i miljøkonsekvensrapporten.

Miljøemner	**Uddybning og begrundelser**
Befolkning og sundhed	
Støj ***Hovedforslag samt alternativet***	**Uddybning:** Der er indsendt støjberegning af 17. marts 2025 med råstofansøgning af 5. februar 2026. Ud fra denne skal der i miljøkonsekvensrapporten redegøres for følgende: Uddybning af støjvoldes præcise højder og bredder i de forskellige etaper. Alternativt kan de mål, der er sat på figur 6-10 i den indsendte støjberegning forklares yderligere. Hvor høj skal en støjvold være ved f.eks. 7,0>4,0. Redegørelse for mængde af overjord, der skal bruges til etablering af støjvoldene, der skal etableres ud fra eksisterende terræn. Redegøre om der er tilstrækkeligt med jord inden for projektområdet til at opbygge de i støjberegning viste støjvolde, når støjvoldens fod som beskrevet i støjberegningen begynder i eksisterende terræn. Redegørelsen skal medtage alle etapers støjvolde, men der skal især fokuseres på etape 2.2, hvor der jf. støjberegningen skal etableres en 9 meter høj støjvold mod nord, øst og syd, hvilket giver en "dige"-fod på 27 meter ved beregningen 1,5 x 9 x 2 (hældning x højde x antal sider).

UDKAST

Miljøemner	Uddybning og begrundelser
	Redegørelse for hvilke maskiner, der reelt bruges i projektet. Der er uoverensstemmelse mellem ansøgte maskiner i råstofansøgningen og de anvendte maskiner i støjberegning af 17. marts 2025. Redegørelse for hvor maskiner placeres ud fra det tilpassede ansøgte projekt, hvor diget ikke fjernes og hvor der holdes 3 meters afstand til diget samt et anlæg på 1,5. Uddybning/begrundelse af/for, at anlæggelse af støjvolde udføres på lørdage jf. støjberegning, som er udenfor de ansøgte driftstider. Hvis ovenstående redegørelser/uddybninger giver anledning til ændringer i projektet kan en opdateret projektbeskrivelse og ny støjredegørelse med støjbidrag fra alle maskiner, som skal anvendes til projektet indsendes med miljøkonsekvensrapporten, hvor der er taget højde for ændringerne/tilpasningerne. **Metode:** Støjberegninger og vurderinger skal udføres jf. Miljøstyrelsens gældende vejledninger samt sammenholdes med projektets udformning. Dertil skal der udarbejdes en volumenberegning for mængden af jord, der skal bruges til de ansøgte støjvolde samt en volumenberegning for projektområdets eksisterende muldlag samt overjord. **Alternativet:** Der er ikke nok jord inden for projektarealet til at projektets støjvolde kan etableres og/eller de ansøgte (overens stemte) maskiner ikke kan overholde de vejledende støjgrænser samt der forekommer ikke støjvold-etablering på lørdage udenfor driftstiderne. Der skal redegøres for, hvad der alternativt kan lade sig gøre. **Begrundelse:** I støjberegning af 17. marts opstilles flere kriterier, for at støj kan overholdes. Disse kriterier er der ikke taget højde for i ansøgningen, såsom maskintyper og antal heraf, størrelse af støjvolde og mængde af overjord, placering samt kørsel af maskiner (graveplanen) skal stemme overens med ændret projekt, hvor det beskyttede dige ikke fjernes og der skal holdes afstand til diget samt kørsel syd for diget samt at anlægsperioden for støjvolde er indeholdt i driftstiderne.
Natur	
Beskyttede (bilag V)	**Uddybning:** Området er allerede vurderet for beskyttede arter. Se "Notat – bilag IV arter" i bilag 1 ansøgningsmaterialet. I notatet forventes det, at flere paddearter bruger dele af projektarealet til at vandre over til egnede rasteområder, hvorfor der vil være en risiko for individdrab af arterne: løvfrø, spidssnudet frø, strandtudse og stor vandsalamander, ved råstofindvinding. I notatet er det vurderet, at flagermus ikke vil blive påvirket af projektet og at individdrab kan undgås ved at opsætte paddehegn. Der skal redegøres for, hvornår paddehegnet skal anlægges og hvor lang tid inden anlægsfasen (afrømning af muld m.m.) at hegnet skal stå oprejst. Dertil skal det kortlægges, hvor hegnet skal placeres, så der tages højde for at læhegn/diger udenfor projektarealet forsat kan bruges af bilag IV arterne i området. Desuden skal placeringen af paddehegnet tage højde for projektets udformning. Eksempelvis skal der jf. støjberegning etableres støjvolde i forbindelse med projektet. Hvor lang afstand skal der være fra paddehegn til støjvolde?

UDKAST

Miljøemner	Uddybning og begrundelser
	Metode: Der er i notat om bilag IV arter anbefalet, at der skal anlægges et paddehegn for at beskytte bilag IV arter mod individdrab. Til redegørelsen for hvornår, hvor lang tid paddehegnet skal stå inden indvinding og placering af paddehegnet kan de tekniske anvisninger for Novana's naturprogram bl.a. anvendes. https://ecos.au.dk/forskningraadgivning/fagdatacentre/biodiversitet/tekniske-anvisninger Dertil kan "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" formentlig bruges til af afdække det bedste tidspunkt for anlæggelse og placering af paddehegnet. **Begrundelse:** Det er fundet sandsynligt, at flere paddearter bruger projektarealet eller dele heraf til at krydse fra opholdsområde til opholdsområde. Derfor skal der anlægges afværgeforanstaltninger, så individdrab i relation til indvindingsprojektet undgås. Den foreslåede foranstaltning er paddehegn, hvorfor miljøkonsekvensrapporten skal indeholde de nævnte oplysninger.
§ 3 beskyttet natur.	**Uddybning:** Der er i ansøgningsmaterialet beskrevet, at der sættes pejleboringer op, så vandstanden for grundvandet på projektarealet samt grundvandsstanden ved § 3 naturen syd for projektområdet kan moniteres. Da opsætning af pejleboringer kan have en påvirkning på tilstanden af § 3 naturen skal der ved Haderslev Kommune søges om dispensation til at gøre dette. Det skal i miljøkonsekvensrapporten oplyses, hvor pejleboringerne, der skal stå indenfor projektområdet, skal sættes. Oplysninger til ansøgning om § 3 dispensation til etablering af pejleboringerne i § 3 området syd for projektarealet, skal indgå i miljøkonsekvensrapporten. Der skal være de nødvendige informationer kommunen har brug for. **Metode:** Ansøgningsoplysninger til § 3 dispensation herunder bedste placering af pejleboringerne bør udarbejdes i sammenarbejde med Haderslev Kommune. **Begrundelse:** Der er i seneste tilpasning af ansøgningen beskrevet, at pejleboringer opstilles 2 steder på projektarealet samt 2 steder ved § 3 naturen syd for projektområdet, men ikke hvor de placeres, hvorfor dette skal beskrives yderligere i miljøkonsekvensrapporten. Haderslev Kommune har vurderet at opsætning af pejleboringer i § 3 naturen kræver en § 3 dispensation.
Vand	
Gravning under grundvandsspejlet i relation til efterbehandlingsplanen. Vandområdeplaner. ***Hovedforslag samt alternativet***	**Uddybning:** Der er ansøgt både om at efterlade arealet i kote 45,90 – 1,5 meter over grundvandsspejl målt i 2015 til 44,34 samt den 19. maj 2026 oplyst at det efterbehandlede areal efterlades 2 meter over højeste grundvandsspejl. Der skal redegøres for at efterbehandlingsplanen kan udføres som ansøgt og at der ikke er risiko for at efterlade længerevarende søer ved nedbørshændelser som f.eks. i år 2023 isoleret set samt nedbørshændelser som i 2023 og 2024 tilsammen. Dertil skal der udarbejdes en vurdering af hvor meget restmateriale/tilbageført materiale til gravesøen i volumen, der er nødvendigt for at efterbehandlingen med et lag på 1,5 og 2 meter over højeste målte grundvandskote kan lade sig

UDKAST

Miljøemner	Uddybning og begrundelser
	gøre. Derudover skal der foretages en vurdering af hvor stor en volumen af råstoffer, der maksimalt kan fjernes fra projektarealet, for at efterbehandlingen med et lag på henholdsvis 1,5 og 2 meter over grundvandskoten kan lade sig gøre. Vurderingen skal præsenteres sammen med en opgørelse over den forventede mængde tilgængelige råstoffer, der er på arealet indenfor de ansøgte graveafstande. Vurdering af hvorvidt de våde områder eller vandspejl, der ses på ortofotos fra sommeren 2024 og forår 2025 på matr.nr 233 Abkær, Vedsted skyldes højtstående grundvand, som følge af megen nedbør i år 2023 og 2024. Beskrivelse af vandområdeplanerne for området. Vurdering af projektets påvirkninger af vandområdeplanernes målsætninger. Vurdering af, om råstofindvindingen vil medføre en forringelse af tilstanden af grundvandsforekomsters tilstand eller hindre opfyldelse af de fastlagte miljømål for forekomsterne, herunder en vurdering af grundvandets sårbarhed overfor projektet. Oplysninger til ansøgning om vandindvindingstilladelsen, skal indgå i miljøkonsekvensrapporten. Der skal være de nødvendige informationer kommunen har brug for. **Metode:** Til vurderinger og oplysninger kan data fra Geus, gældende vandområdeplaner, grundvandskortlægningen, kommunen, mm. samt regionen for eksisterende og kommende råstofprojekter, hvor grundvandet berøres, bruges. Derudover kan data hjemmesiden Klimatilpasning (Kommuner og Forsyning - Klimatilpasning), herunder kan værktøjerne HIP og KAMP anvendes. **Alternativet:** Hvis den ansøgte kote for grundvandsspejl/efterbehandlingen, ikke kan lade sig gøre, pga. for stor risiko for sø-dannelse ved nedbørshændelser og øget grundvandsstand indenfor projektarealet pga. klimaforandringernes indflydelse skal der undersøges for alternative efterbehandlede terrænhøjder. Der skal analyseres for risikoen for, at der efterlades længerevarende søer ved nedbørshændelser som f.eks. i år 2023 isoleret set samt nedbørshændelser som i 2023 og 2024 tilsammen. Analysen skal inddrage forskellige grundvandskoter, der er højere end den ansøgte efterbehandlingskote på 44,34 f.eks. 46, 47 og 48 samt større efterbehandlingslag end 1,5/2 meter f.eks. 2,5 eller 3 meter. Til analysen kan der anvendes forskellige klimascenarier til at sandsynliggøre risikoen for at grundvandsstanden stiger. Til analysen skal der derudover foretages en vurdering af hvor stor en volumen af råstoffer, der maksimalt kan fjernes fra projektarealet, for at efterbehandlingen for de forskellige scenarier kan lade sig gøre. **Begrundelse:** På baggrund af nyere oplysninger om klimaforandringer og dermed forventet øget grundvandsstand i flere områder af Danmark skal alternativet undersøge, hvilke højeste grundvandsstand, som projektarealet kan risikere at få i en 10-årig råstofindvindingsperiode samt indenfor de næste 50 år. Det vurderes, at risikovurderingen af efterbehandlingens faste grundvandskote

UDKAST

Miljøemner	Uddybning og begrundelser
	samt lag-tykkelsen over grundvandskote ikke er belyst tilstrækkeligt i ansøgningsmaterialet set i lyset af risikoen for stigende grundvandsstand og Skrydstrups Lufthavns nærhed. Det er derfor ikke muligt at kunne vurdere konsekvensen af projektet, hvorfor det skal belyses i miljøkonsekvensrapporten.
Vandforsyning – indvindingsoplande og OSD Vandindvindingstilladelse. ***Hovedforslag samt alternativet***	**Uddybning:** Projektet ligger indenfor OSD og indvindingsopland til Vedsted Vandværk. Derfor skal der redegøres for at projektet ikke påvirker indvindingsoplandet eller kildepladsen ved Vedsted Vandværk væsentligt. Vurdering af kvalitative og kvantitative påvirkninger projektet kan have på vandforsyningen i området skal indgå i miljøkonsekvensrapporten. **Metode:** Data fra Geus, gældende vandområdeplaner, grundvandskortlægningen, og evt. kommunen kan bruges i redegørelsen. **Alternativet:** Hvis vandindvindingstilladelse ikke kan meddeles. **Begrundelse:** Der er ikke tilstrækkelig med oplysninger til at kunne vurdere en mulig påvirkning af vandindvindingsoplandet til eller kildepladsen ved Vedsted Vandværk. I ansøgningsmaterialet er der vurderet på drikkevandsboringer, hvorfor dette ikke behøves belyst yderligere i miljøkonsekvensrapporten.

5. Miljøemner, der ikke indgår i miljøkonsekvensvurderingen

Region Syddanmark har i afgrænsningen af miljøkonsekvensrapportens indhold vurderet, at følgende miljøemner ikke vil medføre risiko for væsentlige miljøpåvirkninger og derfor ikke vurderes nærmere i den videre proces.

Tabel 2: Miljøemner, som ikke skal med i miljøkonsekvensrapporten:

Miljøemner	Begrundelse for, at forholdet ikke vurderes nærmere
Natura 2000-områder	Region Syddanmark har udarbejdet en væsentlighedsvurdering for Natura 2000-områder (se kapitel 6). Det er vurderet, at projektet ikke påvirker Natura 2000-områder og derfor skal der ikke udarbejdes en konsekvensvurdering.
Vand, delvis ikke med	I forhold til drænforhold på projektområdet, er det oplyst at der ikke er kendskab til dræn på arealet. Det er oplyst i ansøgningsmaterialet, at: ”Såfremt der under råstofindvindingen konstateres eksisterende dræn inden for graveområdet, vil disse blive registreret og dokumenteret. Drænsystemer vil som udgangspunkt ikke blive afbrudt, fjernet eller permanent beskadiget uden forudgående dialog med relevante lodsejere samt indhentning af nødvendige tilladelser fra vandløbsmyndigheden.” Der er på baggrund af myndighedshøringssvar fra Forsvaret Etablissement- og Terrænkommandoen oplyst i yderligere ansøgningsmateriale af 11. juni 2026, at sø-arealer, som ansøger råder over i nærliggende råstofgrav, vil være tildækket inden dette projekt starter.

UDKAST

Miljøemner	Begrundelse for, at forholdet ikke vurderes nærmere
	Det vurderes på den baggrund, at det ikke er nødvendig med yderligere oplysninger om disse emner i miljøkonsekvensrapporten.
Natur, herunder fredning delvis ikke med	Der skal som en del af projektet opsætte pejleboringer, som ligger indenfor et fredet område. Haderslev Kommunen har vurderet, at etablering af pejleboringerne ikke kræver dispensation fra Fredningsnævnet, hvorfor miljøkonsekvensrapporten ikke skal indeholde oplysninger til en dispensation fra fredningen på området syd for projektarealet.
Kulturarv	Det er i mail af 11. juni 2026 med yderligere oplysninger til ansøgningen beskrevet at ansøger vil lade museet foretage en forundersøgelse af projektområdet. Skulle der findes objekter, som museet vurderer, er fortidsminde artefakter eller lignende, skal generel lovgivning følges. Det vurderes på den baggrund ikke nødvendig med yderligere oplysninger om dette emne i miljøkonsekvensrapporten.
Støv	Der er beskrevet foranstaltninger til at afværge støv fra grusgraven i ansøgningsmaterialet. Det vurderes, at der ikke er behov for yderligere oplysninger om støv.
Landskab	Projektarealet ligger indenfor bevaringsværdige landskaber og landskaber med geologisk bevaringsværdi. Det er vurderet at overgangen til islandslinjen ikke forstyrres ved indvindingen. Derudover ligger arealet indenfor særligt værdifuldt landbrugsområder. Da arealet efterbehandles til ekstensivt landbrug, vurderes projektet ikke at stride imod retningslinjen for værdifulde landbrugsområder.
Klima og Emissioner	Det vurderes, at råstofprojektet ikke vil have en væsentlig påvirkning på klimaet, idet emissioner fra projektet er begrænset til de få antal maskiner der bruges indenfor projektområdet.
Trafik	Haderslev Kommune har tidligere givet overkørselstilladelse ud til Langdyssevej til råstofprojektet, hvilket tolkes som, at Haderslev Kommune ikke ser en udfordring i en forøget trafik på vejen. Det er yderligere vurderet at Langdyssevej er stor nok til at bære den ekstra trafik projektet måtte medføre. Det vurderes, at der ikke er behov for yderligere oplysninger om trafik.
Vibrationer	Råstofindvinding skaber alene vibrationer i de helt nære omgivelser til brydning af råstoffer, som erfaringsmæssigt ikke har betydning på afstande over 25 meter. Af sikkerhedsmæssige årsager skal der som udgangspunkt altid holdes en graveafstand på min. 25 m til beboelses bygninger. Det vurderes ikke for påkrævet at vurdere emnet nærmere i miljøkonsekvensrapporten.
Lys	Der er i ansøgningen ikke beskrevet brug af lys. Skal der bruges lys vurderes det, at disse ikke vil være til gene for naboer, da der er langt til naboer og evt. lys vil lyse ind i råstofgraven, ikke ud på naboer. Det vurderes, at der ikke er behov for yderligere oplysninger om lys.

UDKAST

Miljøemner	Begrundelse for, at forholdet ikke vurderes nærmere
Affald	Det er oplyst, at alt affald bortskaffes i henhold til kommunes affaldsregulativ. Det vurderes, at al affald både farligt affald og almindeligt husholdningsaffald håndteres og bortskaffes efter gældende regler, dvs. affaldsbekendtgørelse og de kommunale affaldsregulativer.
Lugtgener	Det vurderes, at råstofindvinding ikke at medføre lugtgener. Indvinding af råstoffer giver ikke anledning til iltning af stoffer i jorden, som vil kunne give lugtgener, og der anvendes ikke stoffer i produktionen, der kan give lugtgener.
Katastrofer og ulykker	Råstofindvinding er ikke omfattet af risikobekendtgørelsen. Erfaringsbaseret forårsager råstofindvinding ikke større ulykker eller katastrofer. Det vurderes, at der ikke er behov for yderligere oplysninger om katastrofer og ulykker.
Materielle goder	Projektet kan have betydning for ejendomspriser i området både under og efter indvindingen. Dog gælder undersøgelse af de miljømæssige indvirkninger på de materielle goder – og ikke den værdimæssige indvirkning på de materielle goder. Det betyder, at der ikke kræves en vurdering af, om projektet vil påvirke værdien af fast ejendom og i givet fald, hvor stor en eventuel op- eller nedgang anslås at være.

6. Habitatbekendtgørelsen[2] - væsentlighedsvurdering

Ca. 5 km øst for projektarealet ligger Natura 2000-område N92 Pamhule Skov og Stevning Dam. Området er udpeget som habitatområde H81 Pamhule Skov og Stevning Dam og fuglebeskyttelsesområde F59 Pamhule Skov og Stevning Dam. Området har et samlet areal på ca. 1.105 ha, hvoraf 93 ha er vandoverflade. Området domineres af store skovområder med indslag af vandflader, enge og overdrev. Den dominerende skov er løvskov. Bøgeskov på muld er den mest udbredte naturtype, men også ege-blandskov samt elle- og askeskov er dominerende.
I området findes også mindre arealer med surt overdrev, rigkær og kildevæld. Arter udpeget på Habitatområdet er Sumpvindelsnegl og Stor Vandsalamander. På grund af den store andel af bøg, huser området flere sortspættepar. Hvepsevåge og rød glente yngler regelmæssigt i skovene og isfuglen findes der også.

Nedenstående oversigt viser udpegningsgrundlaget[3] for Habitatområde H81 og Fuglebeskyttelsesområde 59.

[2] Bekendtgørelse nr. 1098 af 21. august 2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse områder.
[3] Natura 2000-plan 2022-2027. Pamhule Skov og Stevning Dam, Natura 2000-område N92, Habitatområde H81 og Fuglebeskyttelsesområde F59.

UDKAST

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 81		
Naturtyper:	Kransnålalge-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Vandløb (3260)	Surt overdrev* (6230)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på mor med kristtorn (9120)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Sumpvindelsnegl (1016)	Stor vandsalamander (1166)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 59		
Fugle:	Rød glente (Y)	Hvepsevåge (Y)
	Klyde (Y)	Fjordterne (Y)
	Isfugl (Y)	Sortspætte (Y)

Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for trækfugl og "Y" for ynglefugl. Udpegningsgrundlag for fuglebeskyttelsesområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Ifølge basisanalysen 2022-2027 er de væsentlige trusler mod naturtilstanden i Natura 2000-område N92 Pamhule Skov og Stevning Dam tilgroning af lyskrævende naturtyper, uhensigtsmæssig hydrologi, direkte påvirkning fra landbrugsdrift og forekomst af invasive arter.

Miljøpåvirkninger som følge af råstofindvinding af sand, grus og sten er typisk forholdsvis lokale. Lokale påvirkningerne kan være støv, støj, vibrationer, emission af kvælstofoxider og grundvandspåvirkning. Yderligere kan råstofindvinding påvirke overfladevand, f.eks. søer og vandløb. Idet vandløb kan strække sig over større områder, kan påvirkningen også strække sig.

Støv fra en råstofgrav kommer primært, når vejret er tørt og blæsende, samt i forbindelse med transport af råstofferne ud af projektområdet. Regionen vurderer, at støv fra råstofindvinding i projektarealet ikke vil kunne påvirke Natura 2000-område N92, da støvet er lokalt og området ligger ca. 5 km eller længere væk.
Regionen vurderer, at støjen fra projektet ikke vil give en påvirkning af Natura 2000-område N92, idet støjen fra grusgrave uddør over kortere afstande end 5 km.
Vibrationer fra råstofindvinding uddør over korte afstande inde i grusgraven pga. det bløde underlag, som sandet udgør og regionen vurderer derfor, at vibrationer fra projektet ikke vil medføre en påvirkning af Natura 2000-område N92.
Emissionen af kvælstofoxider fra en råstofgrav er relativ begrænset. Regionen vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af kvælstofoxider fra råstofgraven til omgivelserne. Hermed vil der heller ikke være en væsentlig påvirkning af Natura 2000-område N92, som ligger ca. 5 km eller længere væk.
Da der indvindes under grundvandsspejlet, må det forventes, at der sker en mindre grundvandssænkning i området. Råstofindvindingen udgør ingen særskilt forureningsrisiko, og der bruges heller ingen kemi eller lign. til ansøgte projekt, så det vurderes, at den eneste påvirkning af grundvandet er en lille grundvandssænkning. Grundvandssænkningen kan påvirke omkringværende overfladevand. Ifølge Miljøstyrelsens Miljøprojekt nr. 526[4] og erfaring fra indvindere, så påvirkes grundvandet kun meget begrænset uden for gravearealet og der er ingen påvirkning af grundvand over 1 km væk fra projektarealet. Det vurderes hermed, at der ikke kan ske væsentlig påvirkning af grundvandet i Natura 2000-område N92på baggrund af råstofindvinding i nærværende projektareal.
Der er ikke en direkte forbindelse via vandløb mellem projektarealet og Natura 2000-område N92, så råstofgravning under grundvandsspejlet vil ikke påvirke hydrologien i Natura 2000-område N92.
Stor vandsalamander ses på udpegningsgrundlaget for habitatområde H81. Stor vandsalamander yngler i vandhuller og søer og vandrer oftest ikke mere en 500 meter fra sit yngleområde og da der er mere end 5 km

[4] Følgevirkninger af råstofgravning under grundvandsspejlet, Miljøstyrelsen, Miljøprojekt nr. 526. Kurt Ambo Nielsen, Johan Claesson og Gunnar Gustafson. 2000.

UDKAST

til projektarealet samt større veje, som skal krydses vurderes det, at stor vandsalamander ikke påvirkes inden for habitatområdet af det ansøgte projekt.
Sumpvindelsnegl er en snegl, som lever i fugtigt terræn især, hvor vandstanden er lige over jordoverfladens niveau og hvor der er bevoksninger af forskellige stararter (såsom stiv star og kær-star) høj sødgræs eller grenet pindsvineknop. Sumpvindelsneglen kan i princippet sprede sig langt idet den kan fastgøres sig på frø fra birketræer. Dermed har sumpvindelsneglen mulighed for at sprede sig til projektarealet. Projektarealet er dog ikke et egnet levested for sumpvindelsneglen, hverken som landbrugsjord eller indvindingsprojekt for sand, grus og sten. Det vurderes derfor at sumpvindelsneglen ikke vil blive påvirket at indvindingsprojektet.
Fuglearterne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F59 er rød glente, hvepsevåge, klyde, fjordterne, isfugl og sortspætte. Rød glente har haft generel fremgang i Danmark de senere år. Det er en alsidig fugl mht. redestedet, hvorfor arten i basisanalysen 2022-2027 er vurderet til ikke at have nogen væsentlige trusler i fuglebeskyttelsesområdet, hvorfor indvindingsprojektet vurderes ikke at påvirke arten væsentligt. Hvepsevåge yngler i primært i ældre, større løvskove og fouragere i lysåbne områder som enge og moser samt skovlysninger. Idet projektarealet ikke er et egnet yngle- eller fourageringssted for hvepsevågen, hverken som landbrugsjord eller indvindingsprojekt for sand, grus og sten, vurderes det at indvindingsprojektet ikke vil påvirke arten væsentligt. Klyden yngler gerne langs lavvandede fjordkyster og i salte eller brakke kystlaguner, hvor der findes slikvader og åbne enge med kort vegetation. I sjældne tilfælde træffes den også ynglende på egnede lokaliteter ved ferskvand. Klyden er ikke blevet registreret indenfor fuglebeskyttelsesområdet siden 2019. Indvindingsprojektet vurderes ikke at påvirke klyden væsentligt, hverken som landbrugsområde eller indvindingsprojekt for sand, grus og sten. Isfuglen yngler langs åer og søer med klart vand. Dette forekommer ikke inden for projektarealet, hvorfor det vurderes at arten ikke vil blive påvirket af indvindingsprojektet. Sortspætten foretrækker arealer med højstammet bøgeskov til redested. På baggrund af artens krav til ynglehabitatet vurderes projektarealet ikke at være et godt areal til arten, hverken som åbent landbrugsareal eller indvindingsprojekt.
Det vurderes samlet set at råstofindvindingen på matr.nr. 233 Abkær, Vedsted ikke påvirker fuglearterne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområdet F59.

Region Syddanmark vurderer, at råstofindvinding i projektarealet ikke vil påvirke naturtilstanden inden for Habitatområde H81, hverken direkte eller indirekte. Dertil vurderes det, at råstofindvinding i projektarealet ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for hverken habitatområdet H81 eller fuglebeskyttelsesområdet F59. Idet det ansøgte projekt vurderes ikke at påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N92, vurderer regionen at Natura 2000-områder længere væk heller ikke påvirkes af projektet.

På baggrund af ovenstående er det Region Syddanmarks samlede vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af Natura 2000-områder. Det er dermed også Region Syddanmarks vurdering, at der ikke skal udarbejdes en konsekvensvurdering i medfør af habitatbekendtgørelsen § 6, stk. 2.

7. Høring af berørte myndigheder og offentligheden

Udkast til afgrænsningsudtalelsen kommer hermed i høring fra den 20. november 2026 til 21. december 2026. Høringssvar vil blive indarbejdet i den endelig afgræsningsudtalelse.

Regionen har vurderet, at følgende skal orienteres:

Myndigheder:	**Tilknytning**	**Sendt via**
Haderslev Kommune	Berørt myndighed	post@haderslev.dk
Museum Sønderjylland	Berørt myndighed	planer@msj.dk
Slots- og Kulturstyrelsen	Berørt myndighed	post@slks.dk
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø	Berørt myndighed – det er vurderet at flere paddearter (bilag IV arter) bruger arealet projektbilag	mail@sgav.dk

UDKAST

Myndigheder:	Tilknytning	Sendt via
Fighter Wing Skrydstrup (13 km zone)	Berørt interessent	fwskp@mil.dk
Forsvaret Etablissement- og Terrænkommandoen (13 km zone)	Berørt interessent	FKO-MYN-Forsvarskommandoen FKO-MYN@mil.dk ; FW-MYN-Fighter Wing Skrydstrup FW-MYN@mil.dk ; ETK-NPS22 Haagensen, Lars ETK-NPS22@mil.dk ; ETK-CHFVA Kjemtrup, Ann ETK-CHFVA@mil.dk ; ETK-NPS27 Bastholm, Bettina Mark ETK-NPS27@mil.dk
Trafikstyrelsen (13 km zone)	Berørt myndighed	info@trafikstyrelsen.dk
Information om offentlig høring sendt til:	**Tilknytning**	
Eigil Jensen, Billund A/S	Indvinder	bc@genvej.dk kj@eigiljensen.dk
Gram og Nybøl Godser A/S	Lodsejer af matr. 233 Abkær, Vedsted	Digital post
Matr.nr.: 9, 13, 16, 17, 18, 23, 101 Abkær, Vedsted Matr.nr.: 24, 50a, 153, 154, 184 Arnitlund, Vedsted	Ejere af ikke beboede nabomatrikler, ejere og beboere over 18 år på beboede nabomatrikler samt virksomheder på matriklerne.	Digital post

Der er indkommet høringssvar fra….

8. Afgørelser fra andre myndigheder

For at det ansøgte projekt kan gennemføres som ønsket, er det nødvendigt med følgende tilladelser og dispensationer:

- Haderslev Kommune: vandindvindingstilladelse og grundvandssænkning.
- Haderslev Kommune: dispensation efter naturbeskyttelsesloven i forhold til § 3 natur.

Tilladelser uden for samordningspligten:

- Haderslev Kommune: Vejadgang/overkørselstilladelse – samme adgang der før er givet tilladelse ønskes anvendt

9. Videre forløb

Efter høringsfristens udløb fremsender regionen den tilrettede afgrænsningsudtalelse til ansøger, hvorefter ansøger udarbejder og indsender en miljøkonsekvensrapport for det ansøgte projekt.
Når regionen har sikret sig, at ansøgers miljøkonsekvensrapport opfylder kravene, foretages en miljøvurdering, og rapporten sendes i min. 30 dages offentlig høring. Det forventes, at den kommende miljøkonsekvensrapport bliver sendt i høring i 8 uger. Miljøkonsekvensrapporten og høringssvar skal til politisk behandling, hvorefter der udarbejdes et udkast til selve råstoftilladelsen.
Udkastet til råstoftilladelsen sendes i 4 ugers partshøring. Når høringsperioden er afsluttet, vurderes

UDKAST

det, om de indkomne bemærkninger giver anledning til ændringer i afgørelsen. Den endelige råstoftilladelse annonceres på regionens hjemmeside med 4 ugers klagefrist og sendes til parter.

Hvis I har spørgsmål eller kommentar, er I velkomne til at kontakte undertegnede pr. mail lino@rsyd.dk eller på telefon 29201945.

Venlig hilsen

Line Olsen
Biolog

UDKAST